

Nálezy pernokarbonských zkřemenělých dřev pod Orlickými horami

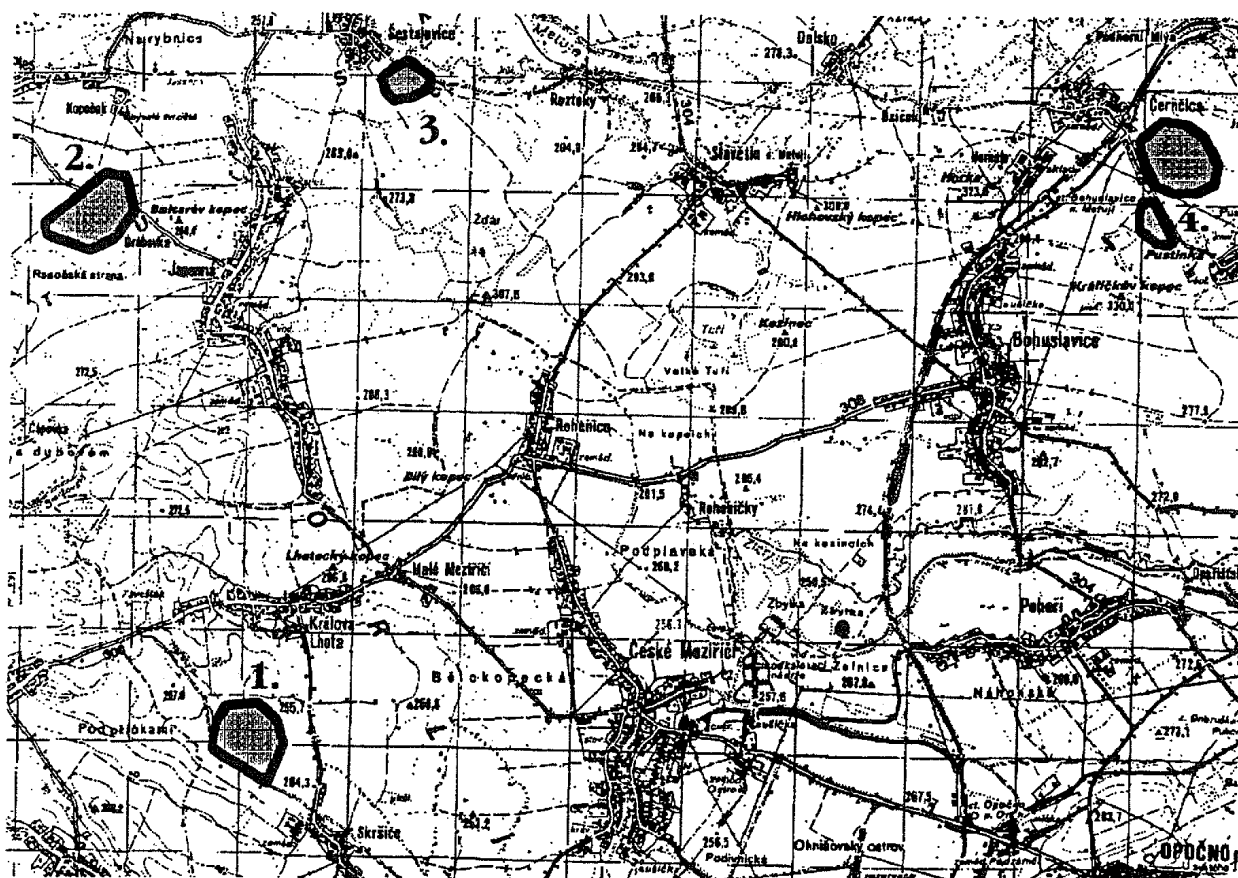
B. Moravec¹, M. Malý²

¹Palackého 1375 Rychnov n. Kněžnou, ²Mírová 1439 Rychnov n. Kněžnou

S nálezy zkřemenělých dřev z této oblasti se, pokud je nám známo, ve sbírkách ani v odborné literatuře nesetkáváme. Až před několika lety jsme byli seznámeni s několika ukázkami. Pocházejí z meliorací polí sz. od Skršic u Opočna. Ukázky nám poskytl pan Silný z nedaleké Bolehoště. Při následné návštěvě těchto polí jsme zjistili, že se zde dřeva nacházejí poměrně hojně. Z iniciativy druhého z autorů tohoto článku se počet nalezišť v této oblasti rychle rozrostl. Při ověřování domnělých nalezišť achátů a pod. byly nalezeny na polích u Přepych a východně od Lukavice. Následovaly nálezy z bezprostředního okolí Rychnova n. Kněžnou (na sz. pole u zahrádek, ojedinělé nálezy z polí sz. od něho). Nejvydatnější jsou však naleziště na území mezi Opočnem, Novým Městem n. Metují a Jaroměří. Jde o pole v okolí Jásenné, Šestajovic a Černčic. Přesnou polohu nalezišť najdete na přiložených mapkách.

Na všech nalezištích jde o nálezy dřev v podobě silně zaoblených valounů s nápadným podélným rýhováním sledujícím odlučnost dřeva. Velikost ukázek je od několika cm až po nález z okolí Černíkovice, který byl před rozřezáním skoro 50 cm dlouhý. Jde vždy o segmenty silnějších kmenů, zachovalý celý kmen zatím nalezen nebyl. Místa s nálezy dřev jsou nápadná výskyty pouze omletých valounů různých hornin, křemene, někdy i rohovců, na rozdíl od většiny polí s poměrně ostrohrannými ulomky zdejších opuk. Dá se říci, že nalezené ukázky ze západních nalezišť jsou větší a početnější. Zde na prvním místě je lokalita Šestajovice. Běžně se zde nalézají dřeva 30 cm velká.

Po příčném a vyleštění vidíme, že se jedná převážně o tzv. „araukarity“, lepe řečeno kordaity, což jsou nejstarší zástupci nahosemenných rostlin. Neobsahují na příčném řezu letokruhy, ale nápadné jsou světlejší svazky mizných kanálků prostupující celým kmenem. Převažující barva je šedočerná od jemně rozptýleného uhlíku. Absorbované oxidy železa způsobují hnědé až červenohnědé zbarvení. Nepravidelnost tohoto zbarvení na mnohých ukázkách zvýrazňuje strukturu. V drobných dutinkách vykrystaloval křemen v podobě bílých blýskavých povlaků, méně již jako záhněda nebo černý morion. Na malé části vzorků nacházíme strukturu podobnou letokruhům. V tomto případě jde pravděpodobně o pozůstatky předchůdců dnešních jehličnanů.



Některé dosti vzácné nálezy jsou podobné psaroniím (kapradinovité rostliny) z okolí Nové Paky. Jak čtenář poznal z předešlého textu, jsou zdejší nálezy určeny velmi přibližně. Autoři by proto uvítali pomoc odborníků v této oblasti a za jejich spolupráce určení zdejších dřevin zpřesnili.

Původ zdejších zkřemenělých dřev lze nejspíše hledat v sousedním Podkrkonoší, které je na obdobné nálezy velmi štědré. I když v oblasti Podorlicka se nacházejí zbytky hornin permokarbonského stáří, tak velmi silné ohlazení zdejších ukázek předpokládá delší transport v korytě vodního toku směřujícího ze severovýchodu. Naleziště pravděpodobně představují zbytky - ostrůvky teras tohoto toku. Tato paleoreka tekla s největší pravděpodobností ve třetihorách, protože zbytky jejich náplavů překrývají druhohorní usazeniny křídového moře - mocné vrstvy opuky.

Dá se předpokládat že jak počet nalezišť, tak jejich velikost je větší, a to hlavně v severovýchodní části území ale i na východ od Rychnova n. Kněžnou. Autoři uvítají a předem děkují za jakoukoliv zprávu týkající se tohoto tématu.

